

Duaalien välttäminen

Duaalilla tarkoitetaan tapausta, jossa vastaussanaksi voi kirjoittaa kaksi (joissakin tapauksissa useampiakin) eri vastaussanaa, jotka molemmat vastaavat vihjeeseen. Useimmiten tällöin vastaussanassa on piilokirjain sellaisessa paikassa, että duaali mahdollistuu.

Duaali syntyy, jos sanan vihje on liian väljä jättäen tilaa vaihtoehtoisille vastaussanoille. Tyypillinen tapaus on: vihje nelikirjaimiselle vastaussanalle, jossa kolmas kirjain on piilokirjain, kuuluu NAINEN, vastaussana muodostuu AI_A. Tähän vihjeeseen oikeita ratkaisuja ovat ainakin AIJA, AILA, AINA ja AIRA.

Joskus ei täsmälliseltäkään tuntuva vihje pelasta duaalista. Nykyäänkin näkee tietyillä laatijoilla vihjeenä 1/7 vastaussanalle, joka muodostuu AA_O. Useimmiten laatija näyttää tarkoittavan Aapoa eli yhtä seitsemästä veljeksestä. Nyt on kuitenkin niin, että AARO viettää nimipäiväänsä heinäkuun ensimmäisenä eli 1/7!

Joskus sanalla on synonyymi, joka tuo dualimahdollisuuden. Likaamista tarkoittavan vihjeen vastaussanana S_TATA on kiusallinen, koska löytyy sekä verbi SUTATA että SOTATA.

Duaali on aina laatijan virhe. Vihjeen pitää olla niin tarkka, että se johtaa vain yhteen

vastaussanaan. Laatijan tulee pitää huolta, että dualimahdollisuutta ei ole. Palataan uudestaan edellä esitettyihin esimerkkeihin.

Naisnimen tapauksessa vihjeeksi voisi laittaa jonkun tunnetun naishenkilön sukunimen (Aija Rikala, Aila Meriluoto, Aira Samulin). Laatija voisi etsiä, missä kuussa ko. NAINEN juhlii nimipäiväänsä, jos haluaa pysyä lähellä alkuperäistä vihje-muotoa (JÖULUNAINEN => AIRA, nimipäivä 4.12.), on kuitenkin hyvä varmistaa, että samassa kuussa ei ole toista samat vaatimukset täyttävää päivänsankaria.

Aaron tapauksessa vihje voisi olla JUHLI 1/7, Aapossa joku viittaus veljessarjaan on paikallaan. Likaamisverbin vihje voisi olla esim. LIATA MYÖS TOINEN O:NA. Silloin ratkoja tietää, että laatija hakee vastaukseksi verbiä SUTATA.

Olen ollut ratkongan SM-kisojen tuomaristossa koko nykyisten kisojen ajan, alkaen vuodesta 1993. Näiden kisojen alkueräristikoita tarkistettaessa olemme havainneet, että joskus tarjoutuu sellaisia dualimahdollisuuksia, joita laatija (SM-kisojen tapauksessa viiden hengen tiimi) ei kerta kaikkiaan ole osannut ennakoida. Näitä sattuu kuitenkin harvoin, valtaosa duaaleista voidaan välttää huolellisella vihjeityksellä.

Antti Skyttä
antti.skytta@ristikkoakatemia.fi

Lähetätkää ristikkoaiheisia kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen
kysymys@ristikkoakatemia.fi

Ristikkoakatemia Facebookissa:
www.facebook.com/groups/
ristikkoakatemia/